

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 392

Gospodarka regionalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Dariusz Głuszczyk
Marek Obrębalski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-510-0

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	7
Franciszek Adamczuk: Szlak turystyczny Via Sacra w Euroregionie Nysa jako regionalny produkt turystyczny	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Metody wyborów dyskretnych w badaniach preferencji konsumentów usług hotelarskich powiatu jeleniogórskiego	17
Iwona Franczak: Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik aktywizacji gospodarczej regionu	26
Dariusz Głuszczuk: Regionalny fundusz wspomagania transakcji finansujących innowacje – ujęcie koncepcyjne.....	36
Maria Kola-Bezka: Wybrane uwarunkowania klimatu przedsiębiorczości w regionach wschodniego pogranicza UE i Białorusi	44
Marian Maciejuk: Wykorzystanie funduszy unijnych w jednostkach samorządu terytorialnego w województwie dolnośląskim w latach 2007-2013.	53
Aneta Mędzia: Europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej w Polsce – wstępna ocena	62
Jan Polski: Spójność terytorialna jako podstawa polityki regionalnej	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Procesy wdrażania regionalnej strategii innowacji jako reifikacja sieci działań – przykład województwa śląskiego	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innowacyjność a zmiany strukturalne rynku pracy w województwie łódzkim.....	90
Olimpia Stanaszek: Badanie jakości życia w Polsce.....	99
Edyta Szafranek: Zintegrowane inwestycje terytorialne jako narzędzie budowy potencjału obszarów funkcjonalnych. Przykład Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego	109
Marek Szajt: Przestrzenne zróżnicowanie w finansowaniu działalności B+R jako miara potencjału innowacyjnego	119
Kinga Szmigiel: Nowa koncepcja finansowania innowacji w przedsiębiorstwach w okresie programowania 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Możliwości rozwoju transgranicznych klastrów turystycznych w Polsce	138
Grzegorz Tekieli: Niewykorzystany kapitał ludzki w podregionach województwa dolnośląskiego	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Efekty społeczne bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Jeleniej Górze oraz w powiecie jeleniogórskim.....	155
Jolanta Zawora: Regionalne zróżnicowanie sytuacji finansowej gmin w Polsce	164

Summaries

Franciszek Adamczuk: Via Sacra as a regional tourism product in the Neisse Euroregion	9
Tomasz Bartłomowicz, Lucyna Wojcieszka: Discrete choice methods in the research of preferences of hospitality services consumers in Jelenia Góra district	17
Iwona Franczak: Special economic zones as a factor for activating regional economies	26
Dariusz Głuszczyk: Regional support fund for the financing innovations transactions – conceptual approach	36
Maria Kola-Bezka: Selected determinants of entrepreneurship climate in the regions of eastern borderland of the eu and belarus	44
Marian Maciejuk: The use of European Union funds in local government units in Lower Silesia Voivodeship in the period 2007-2013	53
Aneta Mędzia: The european grouping of territorial cooperation in Poland – preliminary assessment	62
Jan Polski: Territorial cohesion as the basis for the regional policy	73
Jan Stachowicz, Sławomir Olko: Implementation of the regional innovation strategy as the network of activities – example of the Śląskie Voivodeship	81
Jadwiga Suchecka, Edyta Żmurkow-Poteralska: Innovation vs. structural changes in the labour market in the Lodzkie province	90
Olimpia Stanaszek: Study of quality of life in Poland	99
Edyta Szafranek: Integrated territorial investments as a tool of building the capability of functional areas on the example of Kędzierzyńsko-Kozielski Sub-regional Functional Areas	109
Marek Szajt: Spatial differentiation in funding of R&D activity as a measure of innovative potential	119
Kinga Szmigiel: A new concept of innovations financing in enterprises in the programming period 2014-2020	129
Piotr Szwinta: Tourism clusters development prospects in the border-adjacent areas of Poland	138
Grzegorz Tekieli: Unused human capital of Lower Silesia Voivodeship sub-regions	147
Arkadiusz Wojtkiewicz: Social effects of foreign direct investment in Jelenia Góra and the district of Jelenia Góra	155
Jolanta Zawora: Local differences in the financial situation of municipalities in Poland	164

Kinga Szmigiel

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
e-mail: kinga.szmigiel@uek.krakow.pl

**NOWA KONCEPCJA FINANSOWANIA
INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWACH
W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2014-2020**

**A NEW CONCEPT OF INNOVATIONS FINANCING
IN ENTERPRISES IN THE PROGRAMMING
PERIOD 2014-2020**

DOI: 10.15611/pn.2015.392.14

Streszczenie: Cel badawczy artykułu stanowi analiza problematyki finansowania innowacji w przedsiębiorstwach w poprzednich okresach programowania oraz zmian wprowadzonych dla lat 2014-2020. Okres programowania 2014-2020 ma być ostatnim, w którym przyznano Polsce tak wysokie wsparcie w ramach polityki spójności. Stąd rosnąca presja na wykorzystanie otrzymanych środków dla zapewnienia gospodarce trwałej konkurencyjności i innowacyjności.

Słowa kluczowe: innowacyjność, polityka spójności, okres programowania 2014-2020.

Summary: The aim of this article is to evaluate the concept of innovations financing in enterprises used in previous programming periods and the analysis of the changes made to the years 2014-2020. The 2014-2020 programming period is to be the last in which Poland was granted such a high support under the cohesion policy. Hence the stronger the pressure to make the best use of funds received to ensure a sustainable economy, competitiveness and innovation, which former concept failed to achieve.

Keywords: innovation, cohesion policy 2014-2020 programming period.

1. Wstęp

Obecnie podniesienie innowacyjności stanowi cel strategiczny zarówno Polski, jak i całej Unii Europejskiej. Jego osiągnięcie zależy przede wszystkim od skali inwestycji przedsiębiorstw w działalność badawczo-rozwojową oraz szerzej pojętą działalność innowacyjną.

Polska charakteryzuje się, na tle innych krajów UE, niskim poziomem innowacyjności przedsiębiorstw, szczególnie z sektora MSP. Osiągnięcie przez naszą gospodarkę założonego celu w ramach Strategii Europa 2020: udziału nakładów na działalność B+R w PKB rządu 1,7%, wymaga zmiany koncepcji finansowania innowacji w przedsiębiorstwach, ponieważ dotychczasowe postępy w tym zakresie są niewystarczające. Dodatkowo okres programowania 2014-2020 ma być ostatnim, w którym przyznano Polsce tak wysokie wsparcie w ramach polityki spójności, z czego wynika tym silniejsza presja na jak najlepsze wykorzystanie otrzymanych środków w celu zapewnienia gospodarce podstaw do dalszego rozwoju, a więc konkurencyjności i innowacyjności.

Cel badawczy artykułu stanowi analiza problematyki finansowania innowacji w przedsiębiorstwach w poprzednich okresach programowania w ramach polityki spójności oraz zmian wprowadzonych dla lat 2014-2020 i ich potencjalnego wpływu na innowacyjność polskich firm.

2. Okresy programowania 2004-2006 i 2007-2013

W okresie programowania 2004-2006 wsparcie przedsiębiorstw było celem Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, którego alokacja wyniosła 1,25 mld euro. Jednak kwestii innowacyjności dotyczyło jedynie kilka działań: 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, 2.2.1 Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji i 2.3 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje.

Działanie 1.4 adresowane było zarówno do sfery badawczo-rozwojowej, jak i do sektora przedsiębiorstw. Spośród poddanych badaniu firm będących beneficjentami tego działania wzrost nakładów na działalność badawczo-rozwojową odnotowało 73,2%¹, w tym w przypadku 24,4% był to bardzo duży wzrost, a 92,9% podmiotów odnotowało wzrost poziomu innowacyjności. W zakresie wdrażania do praktyki gospodarczej uzyskanych wyników badań 66,1% badanych beneficjentów zadeklarowało, że zostały one wdrożone w całości, a kolejne 25,8%, że zostały wdrożone częściowo.

Poddziałanie 2.2.1 zakładało między innymi podniesienie wskaźnika innowacyjności przedsiębiorstw oraz unowocześnienie stosowanych przez nie technologii². Około 81% z 283 beneficjentów³, którzy w trakcie projektu wprowadzili nowe

---

¹ Próba badawcza $n = 61$, Efekty wsparcia sfery badawczo-rozwojowej w Sektorowym Programie Operacyjnym Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw w kontekście rozpoczęcia realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – raport końcowy, Poznań, październik 2009, s. 108-111.

² Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004-2006, Załącznik do Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006, Dz.U. nr 166, poz. 1744 oraz Dz.U. z 2006 r., nr 7, poz. 43.

³ W ramach tego podziałania zrealizowano łącznie 426 projektów, a łączna alokacja wyniosła 1,581 mld zł. Sprawozdanie końcowe nr 2.2.1/K/2004-2009/IW z realizacji Poddziałania 2.2.1 w ramach SPO WKP w latach 2004-2009, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.

technologie, zadeklarowało, że były one znane i stosowane w Polsce krócej niż rok, a w przypadku 61% – krócej niż rok w skali światowej⁴. Część beneficjentów (19%) miało działy badawczo-rozwojowe już przed rozpoczęciem projektu, a kolejne 26% utworzyło je w związku z realizacją projektu lub po jego zakończeniu (7%). Badani beneficjenci wprowadzili w roku 2008 średnio po 5,08 nowych produktów lub usług: z tego 3,23 dzięki udziałowi w projekcie⁵. Natomiast w roku 2009 wprowadzili średnio 3,49 nowych produktów, w tym 2,12 dzięki udziałowi w projekcie, co oznacza spadek o 31%. Ta tendencja dotyczyła jednak tylko części beneficjentów, firmy z sektora handlu i usług oraz te ulokowane w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców utrzymały innowacyjność produktową również w kolejnych latach.

Efektom Poddziałania 2.2.1 były również innowacje procesowe: w 2008 roku wprowadziło je około 66% firm objętych badaniem, średnio 1,57 na firmę, a w 2009 – około 44%. Wprawdzie w roku 2009 dotarli już do Polski skutki międzynarodowego kryzysu gospodarczego, jednak pozytywne efekty projektów powinny mieć charakter długofalowy i zachęcić beneficjentów do dalszego prowadzenia działalności innowacyjnej ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł rynkowych. Wyniki przeprowadzonej ewaluacji pozwalają stwierdzić, że projekty umożliwiły wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych, jednak nie stanowiły impulsu do dalszych inwestycji i intensyfikacji działalności innowacyjnej beneficjentów. Należy również podkreślić, że w 2008 jedynie 44,3%, a w 2009 roku 47% wprowadzonych przez badanych beneficjentów innowacji produktowych stanowiły zgodnie z ich deklaracją produkty stosowane w Polsce nie dłużej niż 3 lata.

Beneficjenci Działania 2.3 w ciągu 18 miesięcy po zakończeniu projektów wprowadzili 5797 innowacji produktowych oraz 2815 procesowych⁶. Dodatkowo w kolejnym roku wśród firm objętych badaniem około 60% planowało wprowadzenie innowacji produktowych i około 50% – innowacji procesowych. Jednocześnie 57% innowacji produktowych i 58% procesowych wdrożonych w wyniku Działania 2.3 stanowiły rozwiązania stosowane w kraju od ponad 3 lat. Oznacza to, podobnie jak w przypadku Podziałania 2.2.1, inwestycje w technologie stanowiące standard nie tylko na rynku światowym, ale również krajowym.

Polskę nadal charakteryzuje duży dystans rozwojowy w stosunku do najbardziej rozwiniętych krajów świata, toteż wiele technologii nowych z punktu widzenia naszej gospodarki jest już od kilku lat stosowanych na świecie. Można więc przyjąć, że, pomimo iż najbardziej pożądane z punktu widzenia podnoszenia innowacyjności byłyby inwestycje przedsiębiorstw w technologie nowe w skali światowej, również to, co stanowi innowację w skali kraju, przyczynia się do zmniejszenia luki technologicznej

---

⁴ Badanie objęło 317 beneficjentów, a deklaracje składano wraz z wnioskiem o dofinansowanie. J. Pokorski (red.), *Ocena instrumentów wsparcia bezpośredniego przedsiębiorstw. Podsumowanie wyników ewaluacji wybranych działań SPO WKP*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 151.

⁵ Na 208 badanych, tamże, s. 166.

⁶ Na 1922 beneficjentów, tamże, s. 112.

między Polską a krajami najwyżej rozwiniętymi. Natomiast to, co stanowi nowość jedynie z punktu widzenia danej firmy, a jest już stosowane w Polsce od ponad 3 lat, ma znikomy wpływ na innowacyjność gospodarki, mimo że taki rodzaj innowacji jest uznawany w ramach Metodologii Oslo⁷.

W przypadku Działania 2.3 beneficjenci objęci badaniem ewaluacyjnym stwierdzili, że realizacja projektów wpłynęła na wprowadzenie w ich przedsiębiorstwie innowacji, jednak tylko 16% zadeklarowało, że były to innowacje w skali rynku globalnego, 33% unijnego, a 69% ogólnokrajowego⁸. Natomiast 12% respondentów odpowiedziało, że realizacja projektu nie wpłynęła na wprowadzenie w ich firmie innowacji na skalę jakiegokolwiek rynku. W podziale na sektory największy zasięg miały innowacje wprowadzone przez firmy przemysłowe. Po rozliczeniu projektu 26% badanych firm zadeklarowało prowadzenie działalności B+R, a 9% zakup wyników takich prac. W ciągu roku od momentu badania prowadzenie prac B+R planowało 38% badanych, a zakup wyników prac B+R 25%.

W okresie programowania 2007-2014 innowacyjność polskiej gospodarki wspierał przede wszystkim Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka. PO IG wprowadził pewne zmiany w stosunku do okresu programowania 2004-2006 w zakresie finansowania innowacji w przedsiębiorstwach, między innymi znacznie zwiększono skalę wsparcia i wzbogacił zakres stosowanych instrumentów, np. o kredyt technologiczny.

W ramach PO IG bezpośrednio do przedsiębiorstw skierowano Działania: 1.4-4.1 Wsparcie na prace badawcze i rozwojowe oraz wdrożenie wyników tych prac, 4.2 Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego, 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, 5.4.1 Wsparcie na uzyskanie ochrony własności przemysłowej, 6.1 Paszport do eksportu, 8.1 Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej i 8.2.0 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B. Ze względu na charakter przedsięwzięć biznesowych prowadzonych w formie elektronicznej oraz tworzenie e-usług wszystkie projekty w ramach Działań 8.1 i 8.2 stanowiły wdrożenie innowacji.

Ewaluacje on-going działań PO Innowacyjna Gospodarka skierowanych do przedsiębiorstw wskazują, że w wielu przypadkach dwa lata po rozliczeniu projektów liczba przedsiębiorstw wprowadzających innowacje produktowe, procesowe, marketingowe i organizacyjne wzrosła od kilka do kilkunastu procent⁹, zależnie od typu projektu. W wypadku Działań 1.4-4.1, 4.2, 4.4, 5.4.1 beneficjenci dwa lata po zrealizowaniu projektów wprowadzili średnio po 2 innowacje produktowe i około 0,6 innowacji procesowej rocznie. Co ważne, odnotowano również znaczący przyrost liczby firm prowadzących działalność badawczo-rozwojową wewnętrzną lub zewnętrzną z 71%

⁷ *Nauka i technika w 2006 r.*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2007, s. 122.

⁸ Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Tamże, s. 114

⁹ Barometr innowacyjności – ewaluacja on-going Działań PO IG (pomiar końcowy 2011-2013, wyniki zbiorcze Działań 1.4-4.1, 4.2, 4.4, 5.4.1, 6.1, 8.1 i 8.2 – 2 lata po rozliczeniu projektów, n = 1094), PARP, <http://badania.parp.gov.pl/files/74/75/77/19421.pdf>.

do 95%¹⁰, a liczba firm posiadających własny dział B+R wzrosła z 56% do 83%. Około 70% beneficjentów Działań 1.4-4.1, 4.2, 4.4 i 5.4.1 wskazało, że w związku z realizacją dofinansowanego projektu utworzyło dział badawczo-rozwojowy¹¹. Jest to bardzo pożądaný efekt, ponieważ daje nadzieje, że działalność B+R stanie się trwałym elementem działalności beneficjentów i nie zakończy się wraz z dotowanym projektem. Jednak wyniki ewaluacji nie są jednoznacznie pozytywne i u części beneficjentów uwidacznia się podobna jak w okresie programowania 2004-2006 tendencja do wygaszania działalności innowacyjnej po 2 latach od zakończenia projektów.

Należy jednak pamiętać, że są to nadal dane cząstkowe, do II połowy 2013 roku zakończono około połowy projektów PO IG, jednak obejmowały one mniej niż 20% przyznanego wsparcia¹². Tak więc największe, a tym samym najprawdopodobniej mające największy wpływ na innowacyjność przedsiębiorstw projekty będzie można poddać ocenie najwcześniej w 2016 roku, kiedy miną 2 lata od ich zakończenia.

3. Okres programowania 2014-2020

W rozpoczynającym się właśnie okresie programowania 2014-2020 Polska ma otrzymać 82,5 mld euro z budżetu polityki spójności, z czego znaczna część zostanie przeznaczona na bezpośrednie i pośrednie wsparcie innowacyjności przedsiębiorstw. Oprócz Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój¹³, dla którego jest to główny cel, innowacyjne firmy otrzymają również środki z regionalnych programów operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Polska Wschodnia, który ma na celu między innymi wzmocnienie zdolności do generowania i absorpcji rozwiązań innowacyjnych, przede wszystkim poprzez wdrażanie innowacji, podniesienie aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw w obszarze B+R, w tym prowadzenia badań i prac rozwojowych¹⁴. Jednak, inaczej niż dotychczas, do otrzymania wsparcia konieczne będzie udowodnienie przez firmy, że nastąpi zarówno wytworzenie nowych technologii, jak i komercjalizacja wiedzy, a nie tylko absorbcja lub zakup gotowych rozwiązań. Silnie promowana będzie współpraca wyższych uczelni z sektorem MSP, co powinno skutkować nie tylko wdrażaniem innowacji w ramach projektów wspieranych przez fundusze strukturalne, ale także nawiązaniem trwałej relacji między nimi. Dodatkowo preferowane będą projekty odpowiadające inteligentnym specjalizacjom¹⁵ oraz charakteryzujące się wysokim potencjałem w zakresie komercjalizacji wiedzy.

¹⁰ Dla Działań 1.4-4.1, 4.2, 4.4, 5.4.1.

¹¹ Tamże.

¹² Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, 2014-2020, Projekt, Warszawa, wrzesień 2013, s. 4.

¹³ Na PO IR przeznaczono 8,61 mld euro z funduszy strukturalnych.

¹⁴ A. Dawydzik (red.), *Wsparcie sektora MŚP w Regionalnych Programach Operacyjnych 2014-2020*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 23 stycznia 2014.

¹⁵ Tworzonych między innymi w oparciu o Foresight technologiczny przemysłu w Polsce – In-Sight 2030, Założenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020, maj 2013, https://www.poig.gov.pl/2014_2020/Documents/Zalozenia_PO_IR_maj_2013.pdf.

Wsparcie w ramach PO IR ma być bardziej kompleksowe i obejmować wszystkie etapy tworzenia innowacji, począwszy od badań naukowych, poprzez prace rozwojowe, aż po wdrożenie nowych rozwiązań na rynku. Za szczególnie ważną należy uznać intensyfikację wsparcia komercjalizacji wiedzy. W poprzednim okresie programowania silnie wspierano tworzenie wiedzy w postaci działalności B+R, tymczasem na etapie jej komercjalizacji pojawia się szereg barier, w których eliminacji fundusze strukturalne nie uczestniczyły w wystarczającym stopniu.

Planowana jest również szeroka gama instrumentów oddziałujących na otoczenie przedsiębiorstw, w tym np. krajowe klastry kluczowe. Wprowadzone zostaną nowe instrumenty, takie jak: zamówienie na wynalazek i rezerwa technologiczna. Zwiększy się także skala pomocy o charakterze zwrotnym, na przykład: w ramach II osi priorytetowej PO IR dostępny będzie wyłącznie ten rodzaj wsparcia. Między innymi będzie to: kredyt technologiczny na działalność B+R, fundusz gwarancyjny dla wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw oraz wsparcie instytucji, czyli funduszy typu venture capital, sieci aniołów biznesu, inkubatorów technologicznych. Z punktu widzenia przedsiębiorstw jest to zmiana radykalna, ponieważ dotychczas wsparcie z funduszy strukturalnych miało charakter bezzwrotny.

Przedstawiciele sektora przedsiębiorstw oczekują, że instrumenty zwrotne nie zastąpią całkowicie dotacji, a za innowacje uznane zostanie wprowadzenie nowości w skali samego przedsiębiorstwa¹⁶. Przedsiębiorcom zależy również na bezpłatnej pomocy w przygotowaniu i rozliczaniu wniosków przez sieć punktów doradczych. Ewentualne uwzględnienie tych postulatów i ułatwienie dostępu do środków firmom, które nie wprowadzają innowacji, co najmniej w skali ogólnopolskiej, byłoby sprzeczne z założeniami PO IR. Tak daleko idące ustępstwa są jednak możliwe, jeśli powstanie obawa, że część środków przyznanych Polsce na ten okres programowania mogłaby nie zostać wykorzystana. Wartościowym postulatem jest natomiast intensyfikacja pomocy i doradztwa w zakresie tworzenia wniosków i realizowania projektów. Warte uwagi jest również wyodrębnienie specyficznych instrumentów wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw, których skala działalności i specyficzne potrzeby utrudniają korzystanie z pomocy przeznaczonej dla całego sektora MSP.

Zakres wprowadzanych w PO IR zmian pozwala zakładać, że przyznawana pomoc będzie miała realny, pozytywny wpływ na innowacyjność całej gospodarki. Jednak dopiero przebieg projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych wykaże zasadność wprowadzonych zmian. Natomiast ocena skuteczności i efektywności tych działań i stojącej za nimi koncepcji będzie możliwa dopiero w perspektywie średniookresowej.

---

¹⁶ J. Bartnik, *Oczekiwania MŚP, w szczególności mikroprzedsiębiorstw, w zakresie dostępu do środków UE przeznaczonych na wspieranie konkurencyjności i innowacyjności*. Prezentacja na konferencji „Perspektywa 2014-2020. Co dla firm?”, Warszawa, 23.01.2014.

4. Wnioski

Dotychczasowe wsparcie innowacyjności polskich przedsiębiorstw, zarówno przez dotacje z funduszy strukturalnych, jak i instrumenty krajowe, nie przyniosło oczekiwanych rezultatów. Ewaluacja skierowanych bezpośrednio do firm działań SPO WKP wskazuje, że intensyfikacja działalności innowacyjnej beneficjentów, jeśli w ogóle wystąpiła, miała często charakter tymczasowy, a wiele wprowadzonych innowacji stanowiły technologie stosowane w Polsce od ponad 3 lat. Nadal nieznane są sumaryczne wyniki Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, jednak dotychczasowe badania ewaluacyjne wskazują, że działania podjęte w okresie programowania 2007-2013 nie charakteryzowały się wysoką skutecznością.

Skala zmian, jakie wchodzi w życie w okresie programowania 2014-2020 w zakresie finansowania innowacji w przedsiębiorstwach, uprawnia do określenia ich mianem nowej koncepcji. Dotychczas dotowano zarówno przejmowanie przez polskie firmy już istniejących rozwiązań, co reprezentuje w ujęciu mikroekonomicznym imitacyjny model rozwoju, jak i rzeczywiste kreowanie innowacji, przede wszystkim poprzez działalność B+R. Imitacja, jakkolwiek na obecnym poziomie rozwoju Polski stanowi niezbędny element procesu doganiania najbardziej rozwiniętych gospodarek świata, nie może być traktowana na równi z rodzimą innowacyjnością, na której opiera się długookresowy rozwój¹⁷. Wsparcie z funduszy strukturalnych powinno służyć pobudzeniu potencjału endogenicznego polskich firm, podczas gdy znacznie mniej ryzykowne i tańsze inwestycje w rozwiązania funkcjonujące już od kilku lat w Europie, a często i w kraju mogą być finansowane na zasadach rynkowych. Wskazali na to pośrednio sami badani beneficjenci Działania 2.3 SPO WKP, których znaczący odsetek wdrożył w ramach projektów objętych wsparciem rozwiązania stosowane w kraju od ponad 3 lat, ponieważ wielu z nich twierdziło, że mogłoby przeprowadzić inwestycje o podobnym zakresie bez korzystania z pomocy publicznej¹⁸.

PO Inteligentny Rozwój ma porównywalną wielkość alokacji z funduszy strukturalnych (8,6 mld euro) do PO Innowacyjna Gospodarka (8,7 mld euro). Te środki mają być jednak wykorzystane znacznie lepiej, między innymi dzięki instrumentom zwrotnym dającym efekt dźwigni finansowej i wymuszającym na firmach zastosowanie ostrzejszych kryteriów ekonomicznych wobec planowanych inwestycji tak, aby uzyskane z nich zyski były wystarczające do spłacenia zaciągniętych zobowiązań.

Wprowadzeniu instrumentów o charakterze zwrotnym poświęca się wiele uwagi, jednak będą one stosowane tylko na tych etapach działalności innowacyjnej, na których ryzyko niepowodzenia jest relatywnie małe, podczas gdy etapy obarczone

---

¹⁷ J. Kleer, *Rozwój imitacyjny: wady i zalety*, IX Kongres Ekonomistów Polskich, PTE, Warszawa 2013, s. 15-17.

¹⁸ W przypadku Działania 2.3 SPO WKP większość beneficjentów 18 miesięcy po zakończeniu projektu twierdziła, że byłaby w stanie zrealizować projekty o porównywalnym zasięgu bez korzystania z funduszy wspólnotowych.

największym ryzykiem nadal będą otrzymywać wsparcie w formie dotacji. Większe znaczenie ma kwestia, jakim przedsiębiorstwom jest udzielana pomoc i na jakie inwestycje. Zgodnie z założeniami w okresie programowania 2014-2020 wiele problemów zidentyfikowanych w badaniach ewaluacyjnych powinno zostać wyeliminowanych. Konieczne są jednak bardziej radykalne zmiany w sposobie przyznawania wsparcia: z jednej strony zaostrzenie kryteriów dotyczących innowacyjności, a z drugiej złagodzenie oceny w zakresie stanu finansowego potencjalnych beneficjentów i ryzyka inwestycji. Wsparciem powinny być objęte jedynie firmy wprowadzające rozwiązania nowe w skali świata lub Europy, a jednocześnie takie, które nie mogłyby zrealizować danej inwestycji ze środków własnych lub pozyskanych ze źródeł rynkowych. Również częstotliwość konkursów o dotacje, organizowanych średnio co pół roku, oraz kilkumiesięczne procedury oceny projektów nie sprzyjają wdrażaniu nowych technologii. W okresie od podjęcia decyzji o staraniu się o dotację do momentu, kiedy można rozpocząć projekt wiele technologii może stać się już standardem. Wysokim wymaganiom wobec beneficjentów muszą towarzyszyć także wymagania wobec instytucji, których procedury przyznawania wsparcia powinny być znacznie szybsze i uwzględniać specyfikę poszczególnych branż, czas bowiem jest często czynnikiem decydującym o powodzeniu, zarówno w działalności B+R, jak i w przypadku samego wdrażania innowacji.

Najprawdopodobniej trwalsze efekty od dotowania wdrożenia pojedynczych innowacji przyniosłoby wspieranie tworzenia i funkcjonowania działów B+R w firmach. Efektem dotacji byłaby wtedy zmiana sposobu funkcjonowania przedsiębiorstw z modelu imitacyjnego na innowacyjny i efekty wsparcia nie ograniczałyby się jedynie do krótkiego okresu.

Ze względu na charakter polityki spójności poważnych zmian można dokonywać jedynie wraz z rozpoczęciem nowego okresu programowania i ten kluczowy moment został dobrze wykorzystany do modyfikacji dotychczas stosowanych form wsparcia i wprowadzenia nowych instrumentów. Dzięki doświadczeniu uzyskanemu w poprzednich okresach programowania zarówno polskie instytucje publiczne, jak i sami beneficjenci zdobywają wiedzę i umiejętności, które będzie można wykorzystać, budując krajowe narzędzia wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw po roku 2020. Instrumentarium polityki naukowej i innowacyjnej krajów najwyżej rozwiniętych podlega ewolucji, dostosowującej je zarówno do specyfiki danej gospodarki, poziomu jej rozwoju, jak i zmieniającej się sytuacji globalnej. Aby polska gospodarka zmniejszyła lukę technologiczną wobec krajów wysoko rozwiniętych te procesy muszą w naszym kraju przebiegać bardziej dynamicznie. Szereg działań nastawionych na wsparcie różnych aspektów innowacyjności gospodarki, w tym finansowania innowacji w przedsiębiorstwach, musi przekształcić się w spójny system obejmujący zarówno fundusze strukturalne, jak i instrumenty krajowe.

Literatura

- Barometr innowacyjności – ewaluacja on-going Działań PO IG (pomiar końcowy 2011-2013, wyniki zbiorcze Działań 1.4-4.1, 4.2, 4.4, 5.4.1, 6.1, 8.1 i 8.2 – 2 lata po rozliczeniu projektów, $n = 1094$), PARP, <http://badania.parp.gov.pl/files/74/75/77/19421.pdf>.
- Bartnik J., *Oczekiwania MŚP, w szczególności mikroprzedsiębiorstw, w zakresie dostępu do środków UE przeznaczonych na wspieranie konkurencyjności i innowacyjności*. Prezentacja na konferencji „Perspektywa 2014-2020. Co dla firm?”, Warszawa, 23.01.2014.
- Dawydzik A. (red.), *Wsparcie sektora MŚP w Regionalnych Programach Operacyjnych 2014-2020*, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 23 stycznia 2014.
- Efekty wsparcia sfery badawczo-rozwojowej w Sektorowym Programie Operacyjnym Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw w kontekście rozpoczęcia realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka-RAPORT KOŃCOWY, Poznań, październik 2009.
- Kleer J., *Rozwój imitacyjny: wady i zalety*, IX Kongres Ekonomistów Polskich, PTE, Warszawa 2013.
- Nauka i technika w 2006 r.* Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2007.
- Pokorski J. (red.), *Ocena instrumentów wsparcia bezpośredniego przedsiębiorstw. Podsumowanie wyników ewaluacji wybranych Działań SPO WKP*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010.
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, 2014-2020, Projekt, Warszawa, wrzesień 2013.
- Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw na lata 2004-2006. Załącznik do Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004-2006, Dz.U. nr 166, poz. 1744 oraz Dz.U. z 2006 r., nr 7, poz. 43.
- Sprawozdanie końcowe nr 2.2.1/K/2004–2009/IW z realizacji Poddziałania 2.2.1 w ramach SPO WKP w latach 2004–2009, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.
- Ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, Dz.U. nr 14, poz. 114 ze zm.
- Założenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020, maj 2013, https://www.poig.gov.pl/2014_2020/Documents/Zalozenia_PO_IR_maj_2013.pdf.